

Kunnskapsdepartementet - KD

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår referanse: 23/03088-4
Arkivkode: ---
Saksbehandler: Hedda Eilertsen
Barvik
Deres referanse:
Dato: 04.09.2023

Innspill fra KS til KD i arbeidet med stortingsmelding om forskningssystemet

KS viser til invitasjon fra KD om å komme med innspill til ny stortingsmelding om forskningssystemet. Vi takker for muligheten til å spille inn, og bidrar gjerne i det videre arbeidet med meldingen.

KD ber i denne omgang primært om innspill om Forskningsrådets (NFR) rolle og funksjoner framover. Vi er oppmerksomme på at KD legger opp til en innspillsrunde vinteren 2023/2024 om forskningssystemet i stort. Vi tillater oss allikevel å gi noen overordnede innspill nå om behovet for å gi kommunesektoren, som et eget forvaltningsnivå, en tydeligere plass i forskningssystemet. Vi mener temaet er sentralt å løfte i stortingsmeldingen, og er et premiss for å forstå våre videre innspill om NFR.

Innspill fra KS om forskningssystemet i stort

Forskningssystemet må tilrettelegge for tverrsektoriell forskning og innovasjon

Endringstakten øker, krisene avløser hverandre og komplekse samfunnsutfordringer må håndteres. Mange av utfordringene må løses på regionalt og lokalt nivå. I henholdt til FN kan 2/3 av bærekraftsmålene bare nås gjennom lokal og regional innsats. Det er nok å vise til pandemien vi har vært gjennom, senere års mottak av ekstraordinært store ankomster av flyktninger og årets ekstremvær for å illustrere kommunesektorens betydning. Alle disse krisene har krevd tverrsektoriell mobilisering og innsats.

OECDs evaluering av det norske forsknings- og innovasjonssystemet sier at det er for silobasert, og at sektorprinsippet er en hindring når 15 departementer skal ta tak i komplekse og systemiske samfunnsutfordringer (OECD 2022, s72). Slik forskningssystemet er rigget i dag forsterker det sektoriseringen heller enn å bygge den ned. I stortingsmeldingen om forskningssystemet bør regjeringen derfor møte behovet for en tverrsektoriell og tverrdepartemental koordinert innsats for forskning og innovasjon som bidrar til bærekraftige kommuner og lokalsamfunn i hele landet, noe som igjen er avgjørende for et bærekraftig samfunn i stort. KS ser behov for en tydelig ansvars plassering for en helhetlig forskning- og innovasjonspolitik for kommunesektoren, på tvers av sektorer. Vi deltar gjerne i arbeidet med å utvikle en slik politikk.

Kommunesektoren må få en tydelig plass i forskningssystemet

De store samfunnsutfordringene kan ikke møtes og løses uten at kommunesektoren er inkludert som samarbeidspartner i forskning og innovasjon. Kommunene er velferdsstatens viktigste tjenesteyter og står hver dag med ansvar for beslutninger og leveranser som krever helhetlig og kunnskapsbasert praksis. Kommunene og fylkeskommunene trenger kunnskap om virkningen av tiltak de iverksetter, blant annet

gjennom følge- og effektevaluering. Dette er avgjørende både for å få mer ut av de tiltak som iverksettes, og for å ha grunnlag for å vurdere hvilke tiltak som bør prioriteres videreutviklet og skalert opp. Det er behov for mer forskning og innovasjon med og for kommunene og fylkeskommunene.

Forskningsystemet er fremstilt med en tredelt nivåinndeling i et politisk, strategisk og utførende nivå. Kommunesektoren er ikke beskrevet på noen av de tre nivåene. Rollen til kommunesektoren ser ut til å være avgrenset til å være brukere av forskningen som utføres i UH- og instituttsektoren. KS mener at kommunesektorens plass i forskningssystemet må anerkjennes og løftes frem. I likhet med næringslivet bør kommunesektoren inngå både på det strategiske nivået og blant de forskningsutøvende aktørene.

Kommunesektoren som strategisk forskningsdeltaker gir stor merverdi til forsknings- og utdanningssystemet, deriblant:

- *Kommunesektoren vil styrke forskningsinnsatsens «avtrykk».* Ved å la fagmiljøer i kommunesektoren delta aktivt i forskningsaktivitet, og bidra med tjenesteperspektiv og erfaringer fra praksis inn i forskningsarbeidet, øker sannsynligheten for at resultatene treffer behovene. At det over tid er utviklet sterke forskningsmiljøer i helseforetakene er blant annet motivert av at forskningen er kortreist – og i mange tilfeller også mer relevant for praksisfeltene – fordi forskning og praksis er tett sammenvevd.
- *Kommunesektoren vil styrke forskernes og forskningens samfunnsmessige legitimitet.* Forskningen har mer eller mindre tydelige akademiske standarder som kvalitetssikrer forskningens innhold, virker meritterende for forskernes avansementmuligheter og stimulerer til nasjonal og internasjonal konkurranse. Dersom forskningssystemet ikke lever tett i og sammen med kommunesektoren, risikerer mye av forskningen å bli gradvis mindre relevant.
- *Kommunesektoren vil på sikt styrke egen forskningskompetanse.* Dette er viktig for å gjøre kommunesektoren enda bedre rustet til å gå inn i et stadig mer kompetansedrevet samfunn. Det handler ikke bare om å styrke antall ansatte med doktorgrad, men like mye om å inkludere forskning i den mer «konsernovergrepene» virksomhetsstyringen. På den måten vil det strategiske lederskapet gjøre kommunesektoren til bedre bestillere og bedre brukere av forskning.
- *Samarbeid med kommunesektoren vil styrke UH-sektorens arbeidslivsrelevans.* For å møte kompetansebehovene i Norge fremover, er det avgjørende å utvikle praksisnære og arbeidslivsrelevante utdanningstilbud. En forutsetning for det er at utdanningstilbudene er godt forankret i behovene i arbeidslivet. Forsknings- og utdanningssamarbeid mellom kommunesektoren og academia bidrar til flere og større universitets- og høyskolemiljøer med interesse og kompetanse om kommunale tjenesteområder, og tettere kobling mellom academia og praksisfeltet.

Anerkjennelse av kommunesektorens plass i forskningssystemet bør blant annet reflekteres bedre i NFRs satsinger og prioriteringer fremover og fremkomme tydeligere av målene og styringssignalene til NFR.

Det strategiske nivået i forskningssystemet er mer enn Forskningsrådet

KS mener at gjennomgangen av det strategiske nivået ikke må begrenses til NFR. På beskrivelsen av [forskningssystemet på regjeringen.no](https://forskningssystemet.pa.regjeringen.no) omfatter det strategiske nivået kun NFR og Innovasjon Norge. Vi mener at det strategiske nivået bør betraktes langt bredere, med både flere nasjonale og internasjonale virkemiddelaktører og aktørene som skal utvikle og ta i bruk forskningen. Med den forståelsen blir det åpenbart at både kommunesektoren, næringslivet, UH- og instituttsektoren og flere bør inngå i det strategiske nivået. Samtidig som at aktørenes roller og virkemidler må fungere hver især, må samspillet mellom disse fungere godt for at forskningssystemet skal kunne dekke det samlede behovet for forskning

og innovasjon (for eksempel påpekt om samspillet mellom RFF og NFR i Menon Economics evaluering, nr 106/2022).

Innspill til NFRs rolle og funksjoner i det norske forskningssystemet

Spørsmål 1: Hva er NFRs viktigste merverdi i det norske forskningssystemet?

- NFR skaper sammenhenger mellom de ulike bevilgende departementenes tildelinger. Dette er sentralt for å adressere utfordringen den sektoriserede stat har med å møte komplekse samfunnsutfordringer helhetlig. Dette forutsetter at NFR har tilstrekkelig handlingsrom til å utvikle virkemidler for tverrgående innsats. Tradisjonelt er mesteparten av midlene kanalisert til sektorrettet innsats, jmf også OECDs evaluering av svakhetene i dagens forskningssystem. NFR har potensiale til å kunne utvikle langsiktige programmer og satsinger som kan svare på de store samfunnsutfordringene, og utvikler virkemidler som kan rettes mot større, strategiske satsinger på viktige områder.
- NFR har en sentral forskningspolitisk og -strategisk rådgivende rolle for staten. NFR kan med det løfte temaer og nye forsknings- og innovasjonsvirkemidler på dagsordenen.
- NFR har en profesjonell forvaltning og transparent konkurranse om forskningsmidler, der eksperter og praktikere bidrar med et bredt og kompetent vurderingsgrunnlag for konkurranse om forskningsmidler. Slik sikrer NFR høy kvalitet i nasjonal forskningsfinansiering til både grunnforskning og anvendt forskning.
- NFR er en viktig bidragsyter til forskning- og innovasjon i kommunal sektor for å finne løsninger på de store samfunnsutfordringene, både strategisk og økonomisk. Noen av Forskningsrådets virkemidler, deriblant IPO, bidrar til å styrke kommunesektorens kapasitet og evne til innovasjon. KS vil dog bemerke at innsatsen ikke står i forhold til behovet i kommunesektoren, og at viktige programmer som FORKOMMUNE har opplevd betydelige kutt.
- NFR mobiliserer og kvalifiserer søkere gjennom sitt regionale apparat. NFR kobler norsk og internasjonal forskning og innovasjonsarbeid ved å knytte sammen både virkemidler, aktører og konkrete prosjekter i Norge og EU.
- NFR ivaretar det overordnede nasjonale koordineringsansvaret for Horisont Europa, bidrar til kunnskapsutvikling om muligheter i programmet, og forvalter nasjonale virkemidler som har som mål å øke deltakelsen fra norske aktører.

Spørsmål 2: Hvilke funksjoner er det viktig at NFR ivaretar i norsk forskning og innovasjon framover? Og

spørsmål 3: Nevn gjerne tre forbedringspunkter og bevaringspunkter og begrunn kort hvorfor.

KS mener at det er viktig at NFR fremover ivaretar og styrker funksjonene vi har beskrevet i kulepunktene til spørsmål 1. For å videreutvikle og styrke rollen fremover, mener vi at NFR særlig bør

Bevare:

1. *bestå som en sektorovergripende organisasjon, med tilstrekkelig autonomi.* NFR må ikke underlegges sterkere styring av sektordepartementene. Autonomi er nødvendig for NFRs mulighet til å skape den sektorovergripende sammenhengen i forsknings- og innovasjonspolitikken som departementene ikke klarer hver især. NFRs autonomi styrker også

muligheten for langsiktighet i forskningsfinansieringen gjennom utvikling av strategier og kombinerings av midler.

2. *bevare og styrke rollen som det nasjonale forvaltningsorganet for forskning og innovasjon i statlig og kommunal sektor.*
3. *bevare rollen som garantist for forskning og innovasjon av høy kvalitet i hele landet.*

Forbedre:

1. *Sørge for sterkere representasjon av kommunesektoren i NFRs styrer og komiteer.* KS mener at det er sentralt at kommunesektoren er bedre representert i porteføljestyrer og som fagfeller i komiteene. Det kan sikre at NFRs satsinger i større grad reflekterer de store samfunnsutfordringene som i stor grad må løses lokalt og regionalt.. Kommunesektorens behov må i større grad prioriteres i porteføljene, investeringsplanene og ved tildeling til enkeltprosjekter. KS presiserer at kommunesektoren må få en egen plass, og ikke integreres i samlekategoriene «offentlig sektor».
2. *Styrke innsatsen for forskning og innovasjon i kommunal sektor.* KS mener at andelen av forsknings- og innovasjonsmidler som går til kommunesektoren ikke står i forhold til utfordringene som skal løses og behovet for kunnskap. Der er nødvendig å utvikle nye forsknings- og innovasjonsvirkemidler, og å fjerne barrierer på eksisterende virkemidler. Eksempler er:
  - programmer og utlysninger bør bli mer tverrsektorielle og ha en bredere inngang for å treffe behovene og virkeligheten i kommunal forvaltning,
  - mobiliserende virkemidler, som kompetansemegler, bør også kunne benyttes av kommunesektoren,
  - i større grad åpne opp for at kommuner og fylkeskommuner som har forskningskompetanse kan være prosjektansvarlige, og ikke kun medvirkende til prosjekter,
  - utvikle vurderingskriterier for forsknings- og innovasjonsprosjektene som sikrer reell innflytelse fra virksomheter i kommunesektoren (og andre) som står som medsökere i prosjektsøknader,
  - utvikle nye former for utlysninger og forskningsvirkemidler til lavterskel prosjekter som kan mobilisere til økt forsknings- og innovasjonsaktivitet,
  - større satsing på virkemidler og metodiske tilnærminger til praksisnær forskning og følge- og effektevaluering. Kommunesektoren må vite hva som virker, og hvorfor det virker, som grunnlag for prioriteringer og tjenesteutvikling,
  - utvikle insentiver som styrker spredning og oppskalering (se punkt 3 under),
  - øke tilbudet av kompetansehevende tiltak for prosjektutviklings- og søknadskompetanse i kommunesektoren, for eksempel gjennom kurs og veiledning. Dette bør koordineres med Kommunenes Strategiske Forskningsorgan (KSF) (gitt at dette etableres som nasjonal struktur).
3. *Styrke innsatsen for implementering og oppskalering av forskningsresultater og innovasjoner.* Dagens forskningssystem maler langsomt, og det kan gå tiår fra et forskningsbehov avdekkes, til et forskningsfunn blir tatt i bruk og omsatt i innovasjoner og nye smarte løsninger. I gjennomgangen av Forskningsrådet rolle i forskningssystemet er det derfor viktig å avdekke og fjerne eventuelle forsinkende ledd i forskningsprosessen, inklusive virkemidler som støtter implementering og oppskalering av forskningsresultater og innovasjoner. Eksempler er:
  - Forskningsrådet kan i større grad sørge for avtrykk og spredning av forskningsresultater, blant annet ved å tillegge dette vekt i utlysninger og vurdering av søknader.

- Forskningsrådet kan i økt grad stimulere til forskningsdesign som gjør at forskningsfunn kan formidles underveis i prosjektene. Dette kan bidra til at kommunesektoren kan benyttes seg av resultater underveis i og kort tid etter prosjektperioden.
- Forskningsrådet bør styrke insentivmekanismer som gjør at større virksomheter eller kommuner «tar med seg» andre med mindre erfaring og ressurser til forsknings- og innovasjonsarbeid (i tråd med Menons anbefaling).

Innspill på øvrige spørsmål

Spørsmål 1: Hvordan kan NFR best bidra til et forskningssystem som gir grunnlag for økt fart i omstillingsarbeidet i Norge, både i næringslivet og i samfunnet for øvrig?

Kommunesektoren må få større påvirkning på prioriteringer og satsinger

For å få høy fart i omstillingsarbeidet i Norge er det avgjørende at kommunesektoren er en aktiv part i prioritering og utvikling av nye forsknings- og innovasjonsatsinger. Tett kobling mellom forskning (-politikken) og innovasjon (-politikken), og en generell styrking av innovasjonsinsentivene er avgjørende. Forskningsagendaen må reflektere omstillingsbehovene som kreves for å løse samfunnsutfordringer og i mindre grad være orientert mot snevrere fagssektorbehov. I tråd med langtidsplanens ambisjoner, bør innsatsen i større grad rettes mot missions (målrettede samfunnsoppdrag). Sentrale temaer er hvordan vi skal møte den demografiske utviklingen, naturkrisen, klimakrisen, ungt utenforskap og trusselen om økt fragmentering i samfunnet, og hvordan samfunnet i stort skal håndtere møtet med sterke teknologiske drivere som kunstig intelligens. For å lykkes med dette må vi samtidig ha en større satsing på endrings-, innovasjons- og læringsprosesser, samarbeid og ledelse, for å kunne omsette ny kunnskap i praksis.

Behov for et kunnskapssystem for kommunesektoren (KSF): KS har siden 2020 pilotert et samarbeid med kommuner og UH-sektoren for å bygge opp og teste ut et kunnskapssystem for forskning og kunnskapsutvikling i kommunesektoren (KSF). Samarbeid mellom NFR og KSF kan bidra til å øke verdien av KSF og styrke NFRs forutsetninger for å bidra til samfunnsutvikling.

Effektivisere forskningsprosessen

KS mener at NFR bør prioritere flere utlysninger og raskere søknadsbehandling av forsknings- og innovasjonsprosjekter som bidrar til bærekraftig omstilling og økt innovasjonskraft i privat og offentlig sektor. Som nevnt mener KS at i gjennomgangen av NFR rolle i forskningssystemet er det viktig å avdekke og fjerne eventuelle forsinkende ledd i forskningsprosessen. KS har flere konkrete forslag til hvordan NFR kan styrke arbeidet med implementering og oppskalering av forskningsresultater tidligere i innspillet vårt.

Bidra til godt samspill mellom kommunesektoren og næringslivsaktører

Kommunesektoren er både viktige for rammebetingelsene for næringsutvikling, og sentrale kunder. For kommunesektoren er næringslivsutvikling nært knyttet til samfunnsutvikling. NFR bør derfor i større grad bygge bro og samarbeid mellom kommuner og private virksomheter, for eksempel ved å sette krav om at forskningsmiljøene samarbeider med næringsliv og lokalsamfunnet. NFRs samordning av virkemidler med andre virkemiddelaktører rettet mot næringslivet, for eksempel Innovasjon Norge og Regionale forskningsfond, er også viktig. NFR bør styrke forsknings- og innovasjonsaktivitet ut fra regionenes fortrinn.

NFR må utforme treffsikre utlysninger i grensesnittet mellom forsknings-, utviklings- og innovasjonsprosjekter. Utlysningene må ha relevans for både FoU-aktører, næringsliv og kommunesektoren. I likhet med en del kommuner, kan forskningsaktiviteter for nye og mindre bedrifter ofte fremstå som omfattende og vanskelig. NFR kan være en bidragsyter for å «ufarliggjøre» involvering i forskningsaktiviteter for umodne bedrifter. De kan sikre god informasjon og tilrettelegge for deltakelse i forskningsaktiviteter gjennom finansiering og å tilby kurs.

Spørsmål 2: Hvordan kan NFR best påvirke samvirket mellom aktørene i forskningssystemet og resten av samfunnet slik at forskningen bidrar til å møte tverrsektorielle utfordringer? Er det behov for å styrke samspillet?

KS mener at NFR må utvikle en portefølje- og programlogikk der enkeltprosjektene ikke lever for seg selv, men understøtter og bygger på hverandre. Den nasjonale mission-organisering av NFRs arbeid knyttet til komplekse samfunnsutfordringer er et viktig grep i denne retningen. NFR har også en viktig veilednings- og støttefunksjon for EUs mission-satsninger, blant annet via nasjonale kontaktpunkt (NCP-apparatet). KS ønsker å understreke viktigheten av at NFR ivaretar kommunesektorens perspektiver i det videre arbeidet med EUs missions, og inkluderer kommunesektoren i kommende satsninger og aktiviteter.

NFR har en viktig rolle som koordinator av regional, nasjonal og europeisk forsknings- og innovasjonsinnsats. NFR bør jobbe for å styrke samspillet mellom Horisont Europa og øvrige EU-program med vekt på forskning, som Interreg. Det er viktig at NFR koordinerer sine innsatser med andre virkemiddelaktører, deriblant Regionale forskningsfond, SIVA, Innovasjon Norge og EU. NFR bør bidra til at flere regionale aktører posisjonerer seg for EUs programmer gjennom regionalt samspill og mobilisering. Tett dialog mellom NFR, og fylkene og Regionale forskningsfond gjennom flere kanaler bør videreføres og forsterkes for å sikre og styrke koblinger og synergier mellom regionale forsknings- og innovasjonssystemer. Ved regional tilstedeværelse kan NFR støtte fagmiljøer i nærheten av der behovene finnes for relevant kunnskaps- og kompetansebygging i og for regionene. NFR bør opprettholde sin regionale tilstedeværelse med en regionalansvarlig i hvert fylke for å koordinere og tilgjengeliggjøre forskning i hele landet. Med det vil NFR understøtte sin rolle som virkemiddelaktør for høy forskningskvalitet i hele landet.

Som nevnt tidligere må det stilles større krav til samspill/samvirke i prosjektutlysningene, og flere virkemidler må muliggjør deltagelse fra kommunesektoren (og resten av samfunnet). Møteplasser og kursvirksomhet i regi av NFR bør tilrettelegges for mer samarbeid på tvers av sektorer. Spredning og bruk av resultater må inngå i kravspesifikasjonen i prosjektdesignene, for eksempel i form av nettverk av kommuner og følgekommuner. Forutsatt at KSF etableres som et kunnskapssystem for kommunene bør representanter for KSF delta i NFRs styrer og utvalg. Det vil bidra til at NFRs virkemidler og utlysninger bedre treffer kommunenes behov.

I tillegg må NFR bidra til at mer av kunnskapen som utvikles gjennom forskningsprosjekter tilgjengeliggjøres på innbyggernivå. I likhet med EU, bør flere av NFRs utlysninger etter spørre involvering av innbyggere i alle faser av prosjektet – i utviklings-, gjennomførings-, og spredningsfase. Mange kommuner har gode og velutviklede metoder for innbyggerinvolvering, som i større grad bør benyttes i forskningsprosjekter.

Spørsmål 3: Hvordan virker forskningsrådsfinansiering inn på de forskningsutførende sektorenes ledelse og styring av forskningsvirksomhet (som f.eks. karriereveier, forskerutdanning, egne strategiske forskningssatsninger og infrastruktur)? Er det behov for endringer?

Kommunesektoren har behov for mer forskerkompetanse i egne rekker. Det styrker bestillerkompetansen, gjør det mulig for kommuner å lede forskningsinnsatser, styrker forutsetningen for et godt samspill mellom kommunesektoren og forskningsmiljøer, og øker mulighetene for at ny kunnskap tas i bruk. NFR må utvikle mer kraftfulle virkemidler som kan gi fortgang i oppbyggingen av kommunal forskningskompetanse, og se dette i sammenheng med KSF-satsingen. Forskningsfinansiering til kommunesektoren og offentlig ph.d. er noen av virkemidlene NFR bør benytte i større grad.

Forskningsfinansieringen må kunne tilfalle både kommunesektoren og bedrifter ved deltakelse i forskningsprosjekter, slik tilfellet er i finansiering i Horisont Europa. Risikoavlastende støtte fra NFR kan utløse styrket FoU-satsning i flere sektorer, og kunnskapsoppbygging i virksomhetene og tjenestene. Dagens fordeling av forskningsmidler fra NFR begrenser muligheten ansatte i kommunesektoren har for å delta i forskningsprosjekter som medforskere. Når midlene som tilflyter kommunesektoren er begrensede, er muligheten liten for å frikjøpe ansatte til forskningsarbeid. Dermed får ikke samforskning mellom kommunesektoren og forskningsmiljøene det omfang det burde ha. Eventuell oppbyggingen av en KSF-struktur vil også kunne styrke forutsetningene for samforskning og oppbygging av forskningskompetanse i og mellom kommuner.

NFR bør utvikle virkemidler som bidrar til å rekruttere og beholde personell med forskningskompetanse i kommunesektoren. Offentlig ph.d. har bidratt til å bygge forskningskompetanse i en rekke kommuner, og er en attraktiv ordning (Menon Economics nr 106/2022). Rammen for ordningen brukes fort opp, og ordningen bør styrkes for å møte behovet fremover. KS erfarer også at mindre kommuner har problemer med å finansiere sin andel av en offentlig ph.d. Norge har mange små kommuner som trenger forskningsstøtte og det bør åpnes for prekvalifiseringer hvor kommuner oppmuntres til å samarbeide om slike finansieringer for å møte felles utfordringer. Det samme gjelder også for initiering av andre forskningsprosjekter. Det er også behov for offentlig sektor post.doc.-ordninger som kan tilby ansatte i kommunene med doktorgrad en karrierevei utenfor academia. KSF kan bidra til at kommunene tar slike ordninger aktivt i bruk til å bygge og forsterke robuste og kompetente fagmiljøer i hele landet.

Delte stillinger kan stimulere til mer samarbeid mellom UH-sektoren og kommunesektoren. Forskningsrådet bør derfor også utvikle virkemidler som støtter delte stillinger mellom kommuner og forskningsinstitusjoner. Dette er vektlagt i EU.

Spørsmål 4: Hvordan kan NFR mest effektivt bidra til å løfte forskningsområder hvor Norge har særlige fortrinn?

Norge skiller seg ut i internasjonal sammenheng ved vårt velutbygde velferdssystem. Mange ser til Norge for inspirasjon til utforming av egne velferdstjenester. Ofte mangler det imidlertid solid følge- og effektforskning av tiltak utviklet i norske kommuner, som er til hinder for kunnskapsoverføring både mellom kommuner og til utlandet. Forskning om gode og treffsikre tjenester til innbyggerne er derfor et område NFR bør løftes.

Norge har svært rike registerdata om befolkningen og deres omgivelser. Tilgangen til slike data, og muligheten for å kople data fra ulike registre med intervensjoner, er fortsatt kostnads- og tidkrevende. Bruk av registerdata er ofte nyttig i evaluering av tiltak i offentlig tjenesteyting. NFR må bidra til bedre muligheter for bruk av registerdata i forskning.

Spørsmål 5: På hvilke områder bør vi ha nasjonale satsninger og når kan vi lene oss mer på EU? Hvordan bør konkurranseutsatt nasjonal og internasjonal finansiering utfylle hverandre?

KS mener at det er viktig at norske aktører jobber interessepolitisk for å påvirke EUs politikk (og dermed EU-program som virkemidler) i en retning som har nytteverdi for norske interesser. Samtidig må det være en målsetting at norske aktører er godt nok posisjonert til å kunne bidra inn i EU-initiativer med mål om å bekjempe utfordringer som krever samarbeid på tvers av landegrensene. Forskning på temaer som er mer kontekstuhengig og grenseløse, som for eksempel teknologi og spesialisert medisin, er både egnet for og tjent med internasjonalt samarbeid. Samtidig er det viktig at også slike politikkområder gis nok forskningsinnsats til å utvikle nasjonale kompetansmiljøer og kunnskap i en nasjonal kontekst. Der fagfeltet er mer avhengig av nasjonale forhold, som avhengighet til landets kulturelle forhold, natur,

geografi og ikke minst ulike velferdsmodeller og politiske prioriteringer, bør vi særlig vektlegge nasjonale innsatser.

KS vil påpeke at det er uheldig å ensidig overlate forskningsfinansiering på områder av betydning for Norge kun til EU. Det vil raskt kunne undergrave våre egne muligheter til å delta i internasjonal forskning. Det er viktig at nasjonale virkemidler bedre tilpasses kommunal sektor for at Norge kan få mest mulig ut av deltakelsen i eksempelvis Horisont Europa. Det nasjonale virkemiddelapparatet bør etterstrebe utforming av utlysninger som har likhetstrekk med EU sine utlysninger, slik at nasjonale prosjekter kan videreutvikles til å treffe utlysninger i EU. Koblinger og sømløse overganger mellom regionalt, nasjonalt og europeisk virkemiddelapparat er viktig. Nasjonale virkemidler kan være mer nasjonalt rettet, men med mulighet for internasjonal skalering. På en slik måte kan nasjonal og internasjonal finansiering utfylle hverandre.

Per i dag er det kun mulig for kommunale aktører å søke midler til prosjektetablering for Horisont Europa på bakgrunn av individuelle prosjektforslag. Kommuner og fylkeskommuner trenger mer forutsigbar tilgang på nasjonal finansiering til å kunne bygge opp gode interne rådgivningstjenester på EU-finansiering og prosjektutvikling. Det vil kunne bidra til mer gjennomslag for søknader, og øke sannsynligheten for at kommunale aktører tar sentrale roller inn i prosjekter.

Spørsmål 6: Hvordan bør NFR ivareta vilkår og muligheter for forskerinitiert forskning og mer politisk initiert forskning?

KS mener at det er viktig at NFR har en viss grad av autonomi og at overføringene fra sektordepartementene ikke har for sterke føringer. Det politiske nivået kan sette føringer for hvilke store utfordringer og satsningsområder det særlig skal investeres forskningsmidler i, men på detaljnivå bør det ikke være regulert hvordan, hvilken og av hvem forskning skal utføres.

KS erfarer at omleggingen til porteføljestyrer i NFR har hevet kvaliteten på porteføljeanalysene og investeringsplanene. Forutsatt at porteføljestyrene er bredt sammensatt av ulike aktører, mener KS at ansvaret for å balansere mellom politisk initierte og forskerinitierte prosjekter bør ligge hos NFR. Denne strukturen er viktig for å sikre tilstrekkelig behovsdrevet forskning rettet mot samfunnets kunnskapsbehov.

Vennlig hilsen,

Kristin Weidemann Wieland
Områdedirektør Forskning, innovasjon og digitalisering
Mobil: (+47) 957 02 558

Monica Fossnes Pettersson
Avdelingsdirektør FID Innsikt og innovasjon
Mobil: (+47) 913 70 560

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

